

saedile curules - lat.

Sedia gestatoria - tal.; z tal. gestatoria – „výkonná“; sedia – „sedadlo“; slávnostný trón, na ktorom boli pápeži nosení až do r. 1978; ide o prenosné drevené kreslo, vykladané slonovinou, s dvoma železnými, pozlátenými kruhmi na každej strane, bohato vyzdobené, hodváhom pokryté a upevnené na *suppedaneu*; trón nesú na ramenách dvanásť lokaji (palafrenieri) v červených uniformách; Sedia gestatoria je komplikovaným variantom starovekých nosidiel; dva veľké vejáre (*flabellata*) z bielych *pštrosích* pier odkazujú na staré liturgické obrady; trón bol hlavne používaný pre prepravu pápeža od pápežských obradov v bazilike sv. Jána v Lateráne a bazilike Sv. Petra; trón bol súčasťou pápežskej ceremónie takmer tisícročia; počiatky Sedia sa datuje do *Byzancie*, kde ho používali podobným spôsobom byzantskí cisári; mnoho zdrojov však naznačuje, že je oveľa staršieho dáta, pravdepodobne je odvodené z rituálov sprevádzajúcich vládu starovekej Rímskej ríše; zvyk nosenia novozvoleného pápeža, a predtým v niektorých krajinách novozvoleného biskupa, možno vysledovať stáročia a je porovnateľné s rímskym použitím *aediles curules/Sella curulis*, *kurulské kreslo*, na ktorom novo zvolení konzuli vykonávali svoju funkciu; pápež Ján Pavol I. sa usiloval obmedziť nosenie slávnostného trónu na ramenách, ale podvolil sa až potom, keď jeho vatikánski úradníci argumentovali, že iba tak ho na svätopeterskom námestí vidieť; bol ale posledným pápežom, ktorý ho používal; Ján Pavol II. r. 1978 od trónu noseného na ramenách upustil úplne; jeho nástupca Benedikt XVI a pápež František ho tiež odmietli používať; sedia gestatoria bolo funkčne desakralizované a v modernej dobe ho nahradil papamobil

http://en.wikipedia.org/wiki/Sedia_gestatoria

sedille/sedile - 1. výklenkové sedadlo (*nika*)

2.v chráme na južnej strane *chóru* pre duchovenstvo (*levitské trojsedadlo* pre kňaza a dvoch *diakonov*), zatiaľ čo zbor spieval *Gloria a Credo*; väčšinou u južnej bočnej strany *chóru*; sedille vyrezávané z dreva rovnako ako *chórové lavice*

3.v priechodoch stredovekých meštianskych domov; pozri *lavica*

4.priečny klátik na zvislom stĺpe (*stipes*), na ktorom sedel odsúdenec pri trestu smrti *ukrižovaním*; mal za cieľ predĺžiť smrť odsúdenca; zobrazovaný aj ako klátik, na ktorom odsúdenec stojí ako na pranieri

<http://en.wikipedia.org/wiki/Sedilia>

<http://de.wikipedia.org/wiki/Sedilien>

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Sedilia>

J. Colombe: Gui de Lusignan je ponúkané regentstvo (miniatura z rukopisu S. Mamerota: „Les pasage d'Outremer“, 15.st.)

Sedille kléru a šľachty v chráme

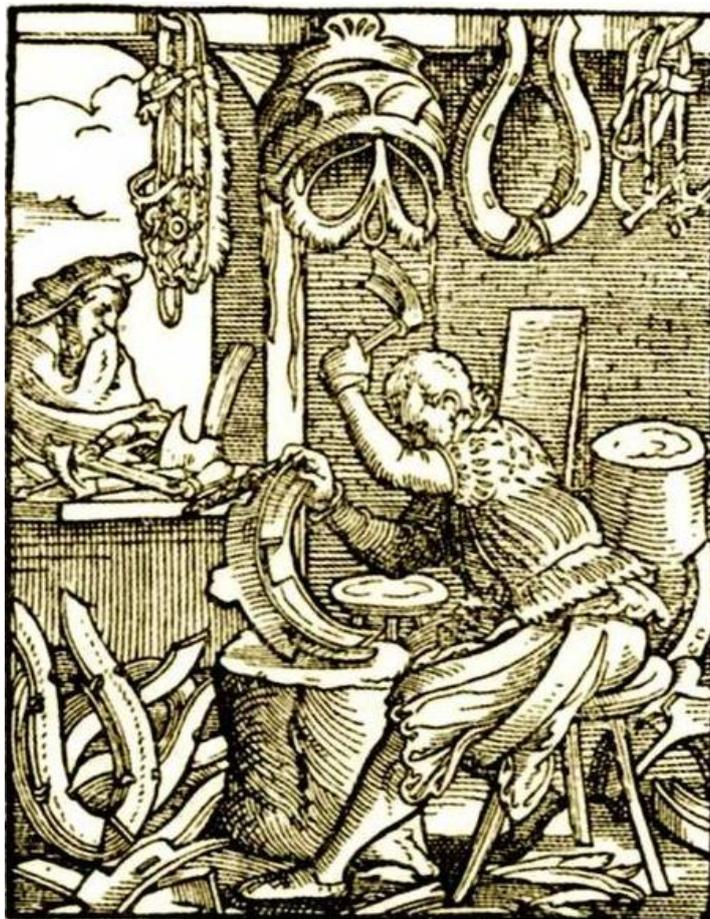
L. Corinth, Ukrižovaný zlodej (1883)

sedlárstvo, sedlári - pozri *remeslá, koža*

[http://wiki-de.genealogy.net/Sattler_\(Beruf\)](http://wiki-de.genealogy.net/Sattler_(Beruf))

https://www.google.sk/search?q=Sattler&espv=2&biw=1852&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwi6tPDI3-LAhWCuRQKHZeZC8AQsAQIPA#tbn=isch&tbs=rimg%3ACbZmWEUYzxxfIjim8rAvcfDnP117v5vFgd_1D2HNTw36pIGFOPFmwXgTcelT7GpkeBFtqiGubdnJ6OzX2_1sO_1NZi-gioSCabysC9x8Oc_1EdfhkymJD2w1KhIJXXu_1m8WB38MR1-GTKYkPbDUqEgnYc1PDfkgYRESu14YJj6nLSoSCU48WbBeBNx4EYaws2fmglcSKhIjHpsam

[R4EW2oRyczzq4bD2AAqEgmIa5t2cno7NRHWi06kytfBSioSCfb-w781mL6CEeI7xThFqBTn&q=Sattler&imgsrc=iGubdnJ6OzVbUM%3A](https://www.google.com/search?q=Sattler&imgsrc=iGubdnJ6OzVbUM%3A)

J. Amman: Sedlár (drevoryt, 1568)

Ch. Weigel st.: Sedlár (medirytina, 1698)

Ch. Weigel st.: Sedlár (medirytina, 1698)

Sedlecký antinonář - románsky rukopis z brnenského okruhu knižnej maľby (pozri iluminácia, knižná maľba česká, antifonár) ovplyvnenej byzantskou tradíciou, martyrologiom z Gerony; jeden z najväčších prejavov knižnej maľby českej popri rukopisoch Václava IV. a Biblii boskovskej; vznik pol.13.st.; pozri dielo literárne

http://cs.wikipedia.org/wiki/Sedleck%C3%BD_antifon%C3%A1%C5%99

Sedlecký žaltár -

http://translate.google.sk/translate?hl=sk&sl=cs&u=http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Iluminovan%C3%A9_rukopisy_13._stolet%C3%AD&prev=/search%3Fq%3DSedleck%25C3%25BD%2B%25C5%25BEalt%25C3%25A1r%26rlz%3D1C1TEUA_enSK466SK466

sedliak, roľník - v súvislosti s výrazom *kňaz*: podľa francúzskeho filológa G. Dumézila sa dávne *indoeurópske* spoločnosti delili na tri vrstvy: kňazov, bojovníkov a poľnohospodárov; podobné rozdelenie zavádza aj *Platón* v „Ústave“, kde miesto kňazov vystupujú filozofi; podľa J.-P. Vernanta vykonávali králi (gréč. *basileus*) v najstarších gréckych spoločnostiach trojakú funkciu: kňaza, vojvodu a sudcu; v neskoršom vývoji im ostala iba funkcia kňazská (slávenie a obetovanie); pozri *tri stavy/trojaký ľud, klérus, kasty, vidiek, poľnohospodárstvo, dedina; Markéta Antiochijská*

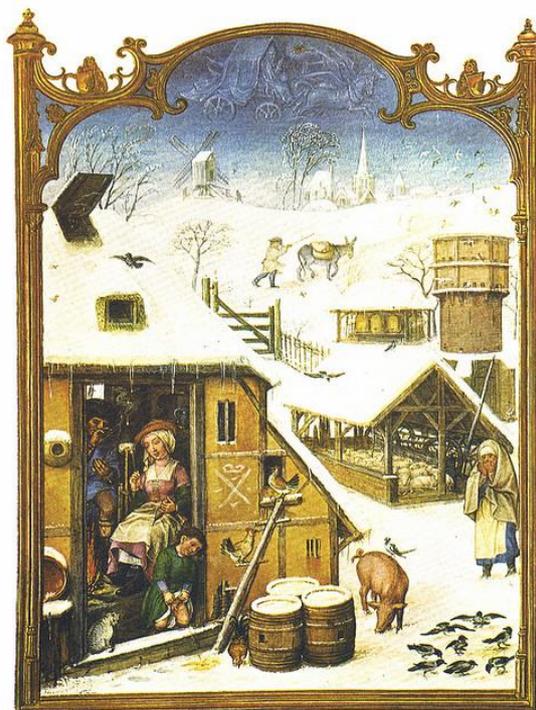
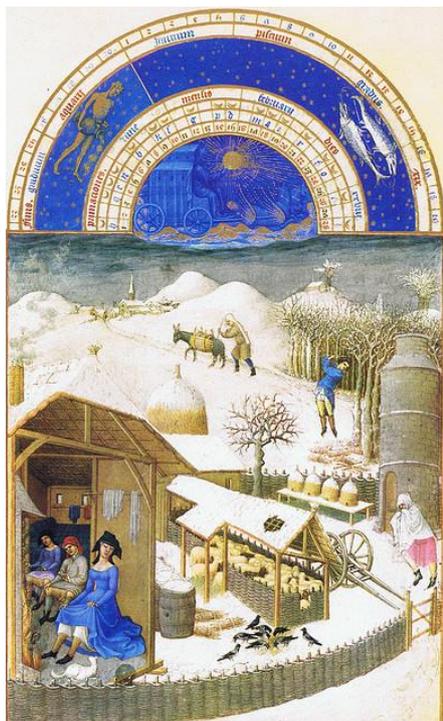
http://translate.googleusercontent.com/translate_c?depth=1&hl=sk&prev=/search%3Fq%3D%2522Epistres%2BEnvoy%25C3%25A9es%2BAu%2BRoi%2522%26espy%3D210%26es_sm%3D93&rurl=translate.google.sk&sl=en&u=http://www.flickr.com/photos/28433765%40N07/3153691003/in/photostream/&usg=ALkJrhgUSCZPiIzG3nlyYSzKFN08kJtLYg

Tri stavy: klerik, rytier a sedliak (iluminácia, Li Livres dou Sante', 13.st.)

Dedinčania ráňajú žalude zo stromov (Žaltár kráľovnej Mary, zač.14.st.)

Paul z Limburgu: Február (mesačný obraz z Hodiniek vojvodu z Berry, 1412-1416)
Február. Sedliaci (mesačný obraz z Breviarium Grimani, Flámsko, 1510)

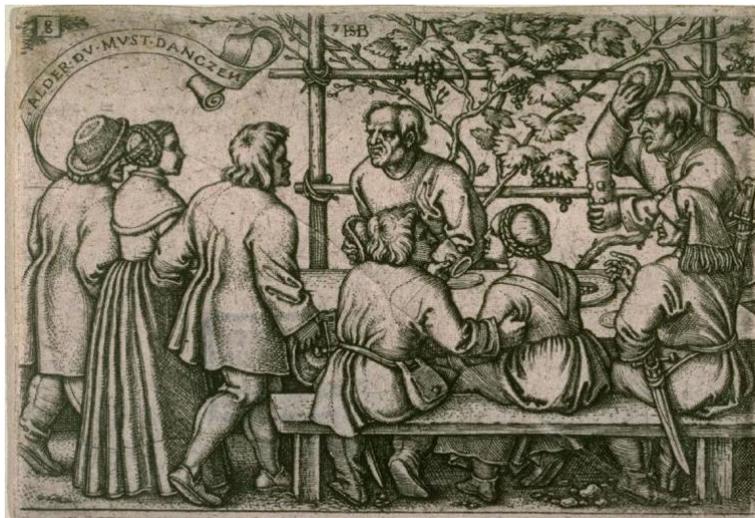
A. Dürer: Tancujúci roľnícky pár (medirytina, 1514)
A. Dürer: Roľník a jeho manželka (medirytina, 1496-1498)

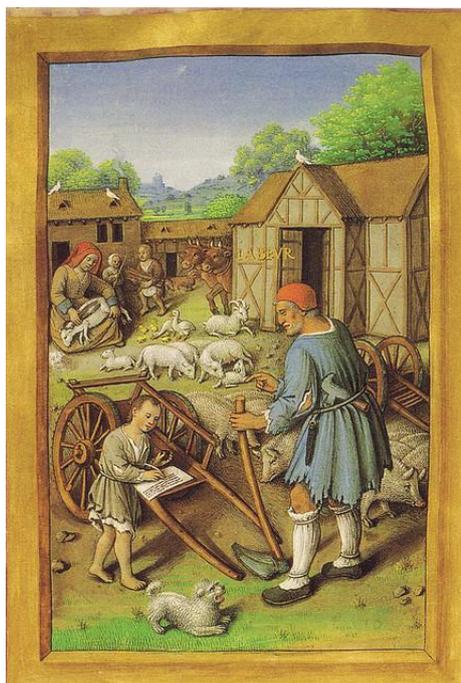
A. Dürer: Traja roľníci v rozhovore (medirytina, 1496-1497)
A. Dürer: Roľník a jeho manželka na trhu (medirytina, 1519)

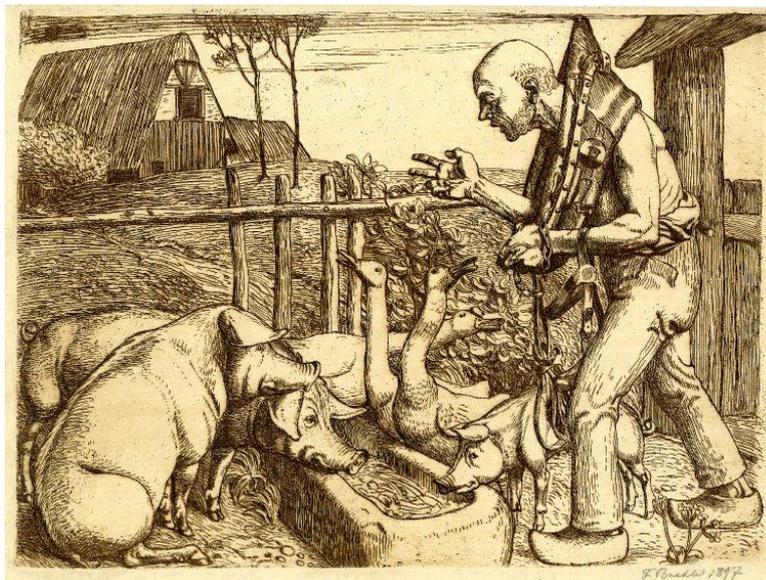
B. Beham, H. S. Beham: Doľava tancujúca stará dvojica (rytina 16.st.)

B. Beham: Hostina roľníkov (rytina, 16.st.)

J. Bourdichon: Sedliak diktuje adresu chlapcovi (Epistres Envoyées au Roi, 16.st.)

Fritz Boehle (print): Sedliak káže ošípaným a husiam (ilustrácia Brandtovej „Lode bláznov“)

Autor neznámy: Sedliacky tanec na lúke. Apríl (detail augsburgského mesačného obrazu, 1531)

P. J. Quast: Miestnosť s fajčiacimi, pijúcimi a hrajúcimi dedinskými neotesancami (17.st.)

C. P. Bega: Roľnícka rodina (17.st.)

A. Brouwer: Bitka sedliakov (1630-1640)

A. Brouwer: Bitka sedliakov (1620-1630)

A. Brouwer: Dvaja sedliaci (17.st.)

C. Visscher: Interiér ukazujúci holandskú roľnícku rodinu (lept, 17.st.)

Rembrandt: Roľnícka rodina na ceste (lept, 1652)

Ch. Weigel st.: Sedliak (medirytina, 1698)

J. Jordaens: Satyr a roľníci (pol. 17.st.)

J. Cossiers: Roľníci v krčme (17.st.)

A. P. van de Venne: Rozhovor zaľúbeného roľníckeho páru (grisaille, 1631)

N. Guérard I: Metafora sedliackeho stavu (18.st.)

F. Londonia: Krajina s dvoma roľníkmi, kozami a mulicou (lept, 18.st.)

A. Anker: Gazdovia a noviny (1867)

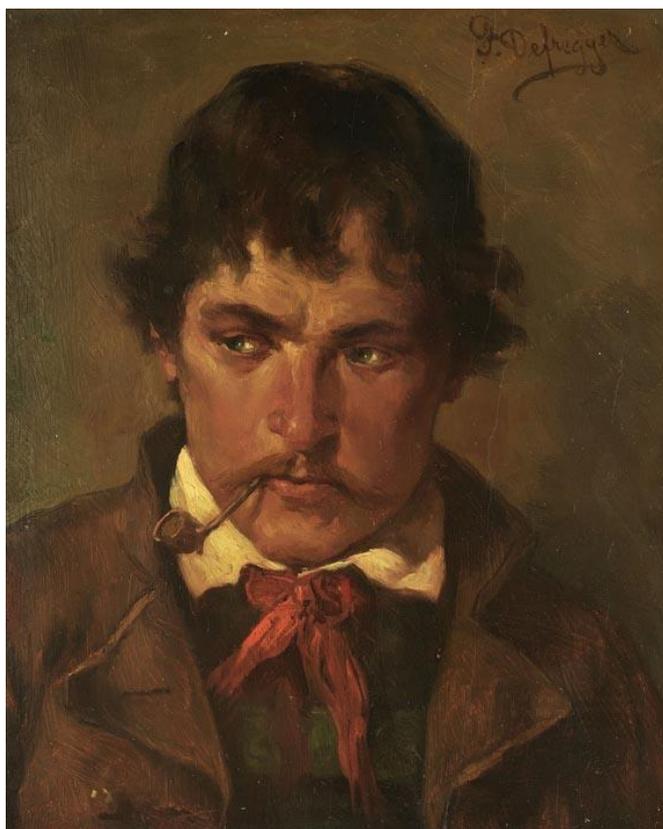
A. Anker: Schúlená sedlička (1873)

F. Defregger: Roľnícka izba (1868)

F. Defregger: Tirolský sedliak (1880)

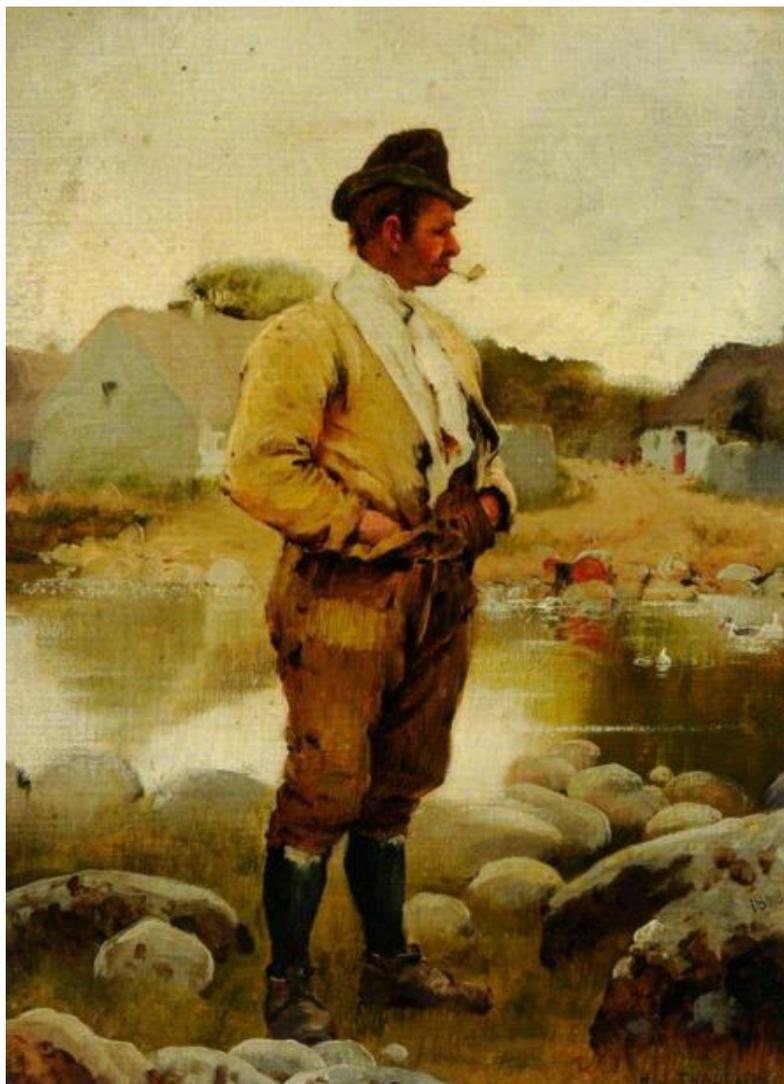
F. Defregger: Portrét sedliaka (19.st.)

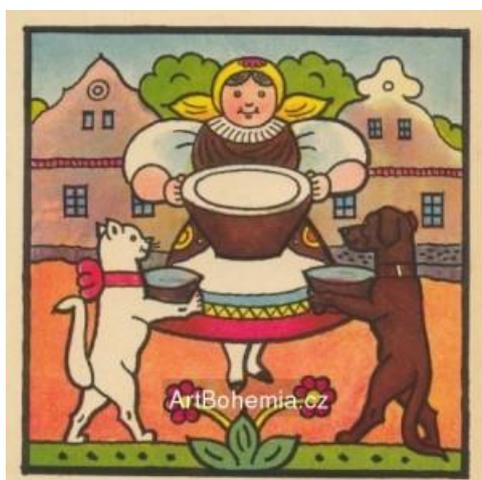
J. A. Klein: Rakúski roľníci s koňom a košom s Viedňou v diaľke (štúdia, 1816-1818)

J. A. Klein: Rímsky sedliak so zvieratami pri ceste (lept, 1834)

H. J. Thaddeus: Írsky sedliak (1888)

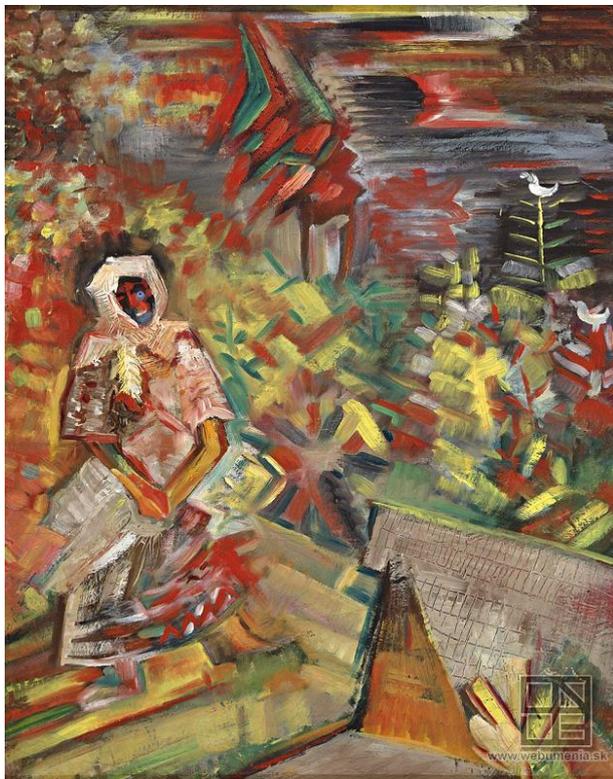

J. Lada: Až já budu velká (ilustrácia pesničky)

A. Trizuljak: Roľníčka (1945-1965)

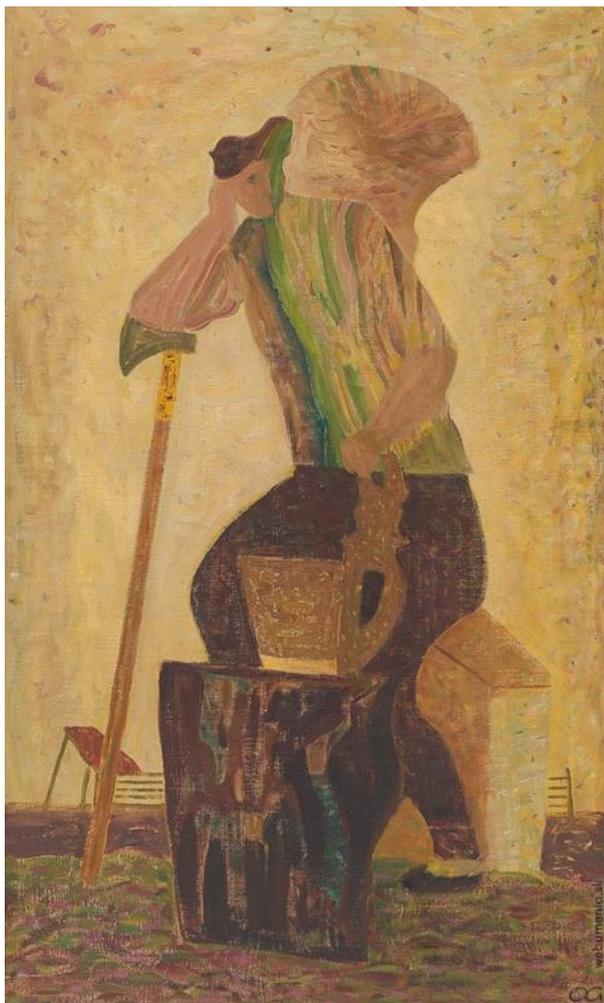
J. Augusta: Sedliak (1911)

A. P. Weisz-Kubínčan: Sedliačka (1930-1950)

M. A. Bazovský: Hospodár (1932)

M. A. Bazovský: Honelník (1955-1956)

tzv. **sedliacka rustica** - *rustika/capitalis rustica*

tzv. **sedliacke písmo** - *rustika/capitalis rustica*

sedliacky barok - český termín *selské baroko*; dedinská architektúra 18.st. v južných Čechách; príznačná plastickými *volútami* v štítoch *fasády*

Dudák: *ľudová architektúra* ovplyvnená štýlom tzv. „veľkej“ barokovej architektúry (*dynamický barok*); sedliacky barok sa rozvíjal najmä v južných Čechách; pre sedliacky barok je typická

Ľahostajnosť k tektonickým princípom barokovej architektúry, ktorá je v sedliackom baroku ponímaná prevažne ako *dekorácia*; barokové prvky boli niekedy používané ľubovoľne, v nezvyčajných kombináciách, niekedy aj v ľubovoľnej polohe (obrátené hlavice *pilastr*ov apod.); napriek tomu prirodzený cit ľudových staviteľov vytváral harmonické a veľmi pôvabné barokové kompozície s typickými dedinskými barokovými *štitmi*, *bránami* a pod; pozri *barok* (Dudák)

sedlík, prýskací kladivo, vlk - české termíny pre *osadzovacie kladivo*

sedlová strecha - *strecha sedlová*

sedlový oblúk - *kýlový oblúk/somársky chrbát*

sedlový portál - *portál sedlový*

sedma Červená - *Červená sedma*

Sedmopečatná kniha - *Oslava Boha stvoriteľa*

sedmospáči - *sedem spáčov*

Sedm v říjnu - česká umelecká *skupina* založená 1939, s pôsobnosťou do 1941 a s humanistickým programom; (Liesler, Hejna, Paderlík, Jiroudek, Gabrielová a ď.)

Seegen František Xaver - (†1780); tiež Franz Xaver Segen; rakúsky sochár

<http://webumenia.sk/web/guest/search/-/simpleSearch/query=au:Seegen>

<http://www.webumenia.sk/katalog?search=Seegen>

F. X. Seegen: Mučenie svätého Františka z Assisi (1763)

F. X. Seegen: Kalvária (1761)

seetwood - veľmi tvrdé, ťažké *drevo* tmavožltej farby s hnedými pásmi z tropického stromu *Pradosia lactescens*
Sefardi - hebr. ספרדים / sefardim alebo sfaradim

-z hebr. Sefard – „Španielsko“; *Židia*, ktorí sa v rámci emigrácie/židovskej *diaspóry* usídlili na Pyrenejskom polostrove a južnom Francúzsku; po vyhnanstve (*reconquista*) zo Španielska v 1492 z Portugalska v 1497 uprchli do Talianska, najmä do cirkevného štátu, ale väčšina išla do

Osmanskej ríše, kde Židia vytvorili vlastnú novú a samostatnú kultúru, ktorej výbežky siahali až do Viedne; pozri *Mudéjarovia*, *Mozarabovia*; porovnaj *Aškenázyovia*, *Chazari*, *Misrach*

http://sk.wikipedia.org/wiki/Sefardsk%C3%AD_%C5%BDidia

<http://en.wikipedia.org/wiki/Havdalah>

<http://es.wikipedia.org/wiki/Sefard%C3%AD>

Sefer Jezira - hebr. – „Kniha o stvorení“; najznámejšie kabalistické dielo; pozri *kabala*, *dielo literárne*

Sefirot - hebr. סְפִירוֹת / sefira; od slova סָפַר / safar – „počítat“; tiež Sephirot alebo Səphîrôt

www: často sa pojem sefira vykladá ako nádoba, eventuálne ako základ alebo príbuzné lovo k pojmu sféra; sefiry sú podľa Knihy stvorenia desiatimi cestami, ktoré tvoria základ jestvujúceho; súčasne sú akýmisi ideami a aspektmi Boha, s ktorým však nie sú totožné; sefiry emanujú z Boha a sú s ním spojené ako „plameň so žeravým uhlíkom“; pozri *Adam Kadmon*

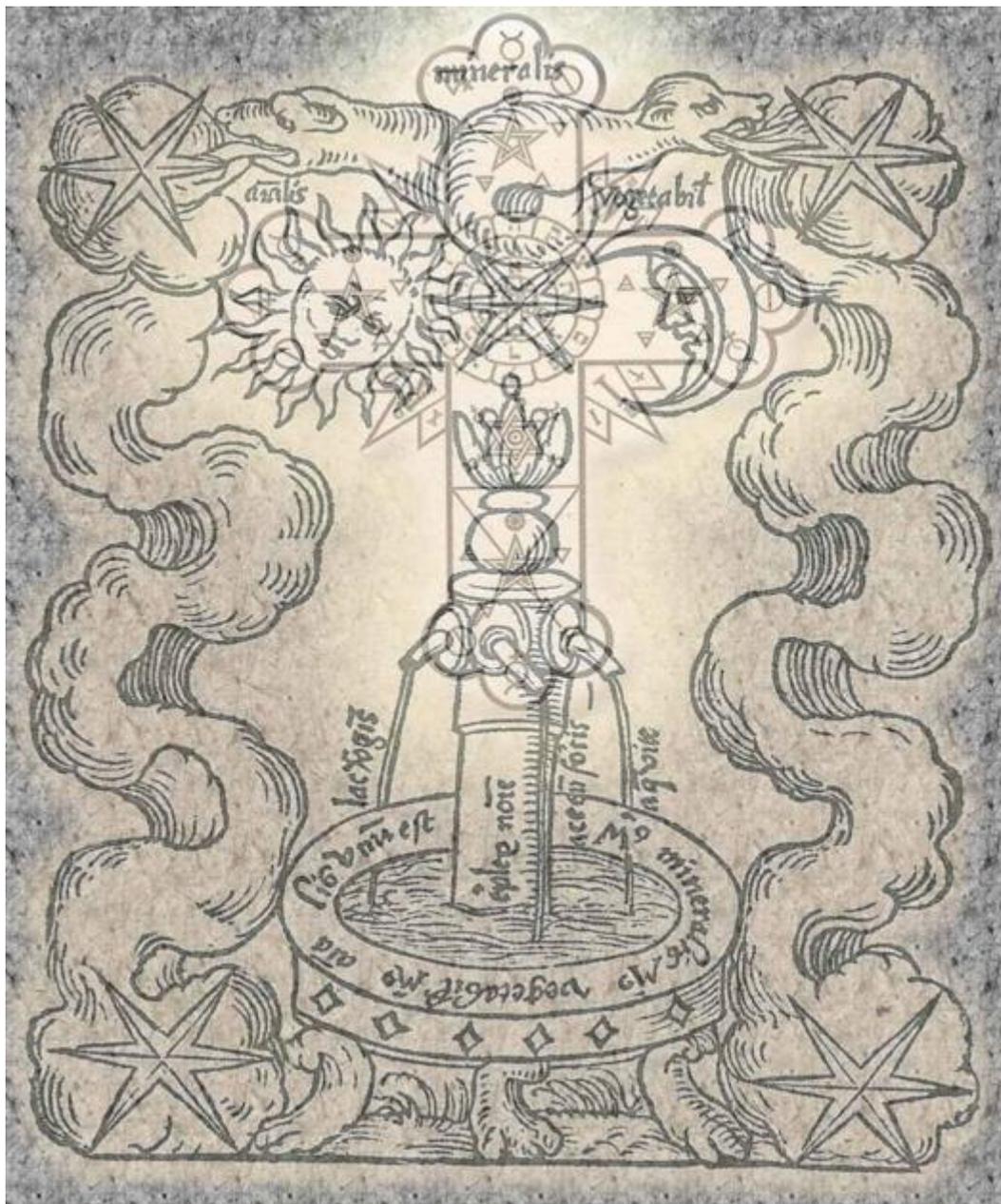
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Sefirot>

<http://de.wikipedia.org/wiki/Sephiroth>

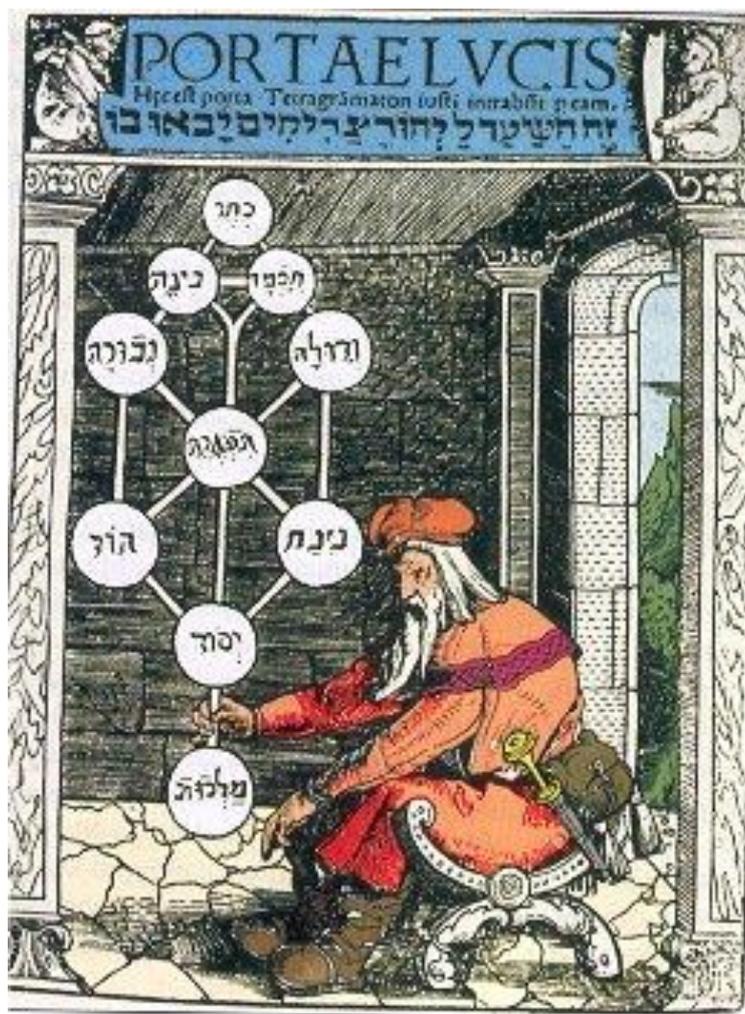
<http://it.wikipedia.org/wiki/Sephirot>

<http://es.wikipedia.org/wiki/Sefirot>

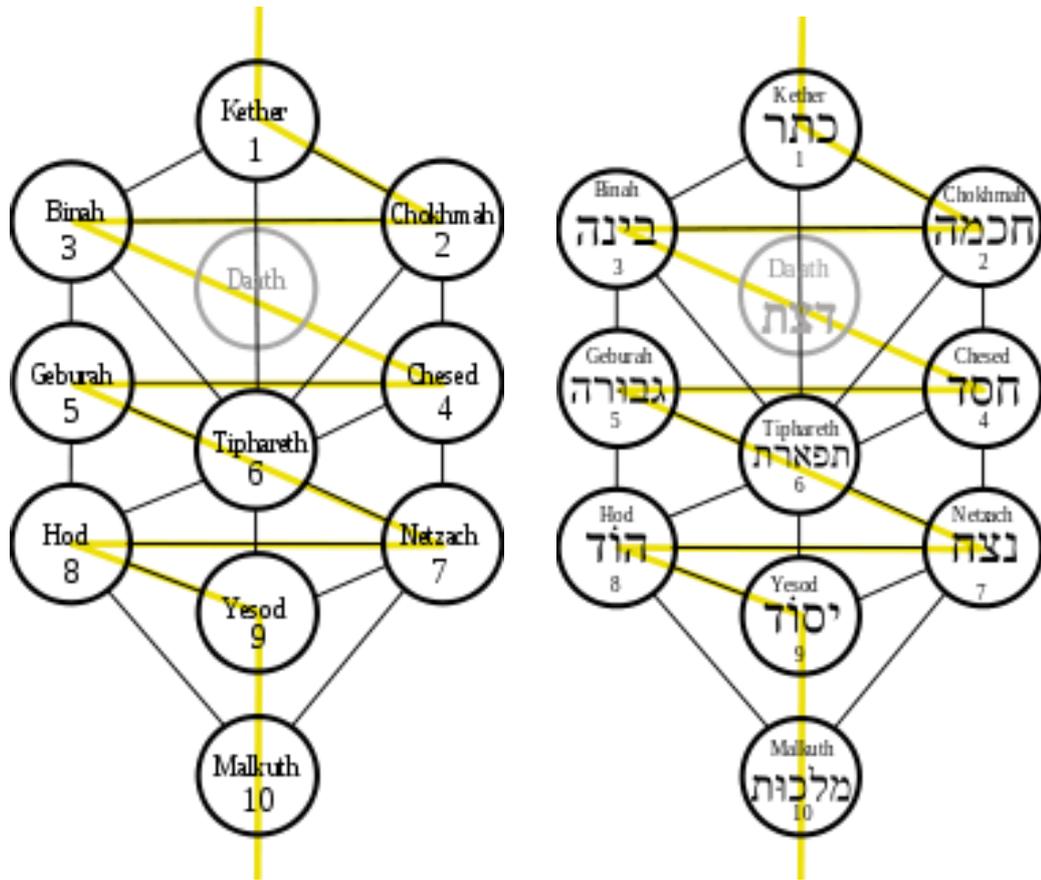
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Sefirot>

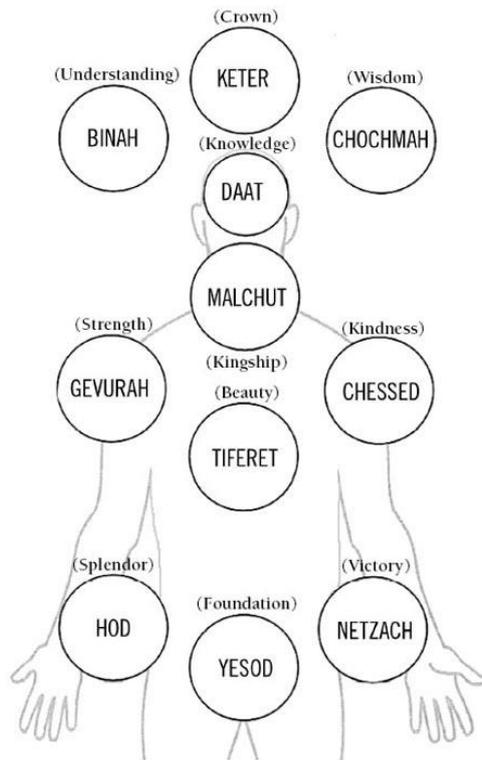
Híbká počiatku. Stvorenie sveta z 22 hebrejských písmen (ilustrácia z kabalistickej knihy Sefer Jezira)

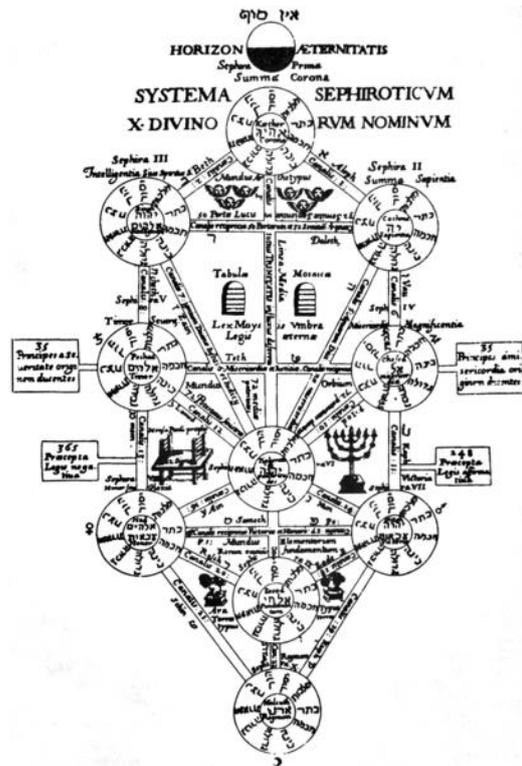
Kabalista so stromom života

Kabalistický strom života

Kabalistický strom života

C. Schut a D. Seghers: Madonna a dieťa v kartuši s kvetinami (17.st.)

D. Seghers a Simon de Vos (figúry): Svätá rodina (1644)

D. Seghers: Girlanda s Pannou Máriou (1645)

Seghers Gerard - (†1651); flámsky maliar, zberateľ umenia a obchodník s umením a jeden z popredných *caravaggistov* v južnom Holandsku; možno sa vyučil u Abraháma Janssens, *Hendricka van Balen I* alebo Caspar de Crayer (otca slávnejšieho Gaspara de Crayer); v roku 1608, iba 17 rokov, sa stal majstrom *cechu svätého Lukáša* v Antverpách; v roku 1611 vstúpil do spoločnosti starí mládenci (*Sodaliteit der Bejaarde Jongmans*), bratstva bakalárov *jezuitského rádu*; pozri *flámski maliari historickí*, *flámski maliari žánroví*, *flámski maliari barokoví*, *flámski maliari 17.st.*, *antverpski maliari cechu sv. Lukáša*

http://en.wikipedia.org/wiki/Gerard_Seghers

<https://www.google.sk/search?q=Gerard+Seghers&espv=2&biw=1857&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=0IEDVeL5B4vial6RgcgM&ved=0CB4QsAQ>

G. Seghers: Pokorný Jób (17.st.)

G. Seghers: Kristus a kajúci hriešnici (17.st.)

G. Seghers: Kristus a kajúcnici (17.st.)

G. Seghers: Vzkriesenie (1620)

G. Seghers: Sv. Šebastián utešovaný anjelom (1630)

G. Seghers: Petrovo zapretie (1620-1625)

G. Seghers: Sv. rodina s Jánom Krstiteľom (17.st.)

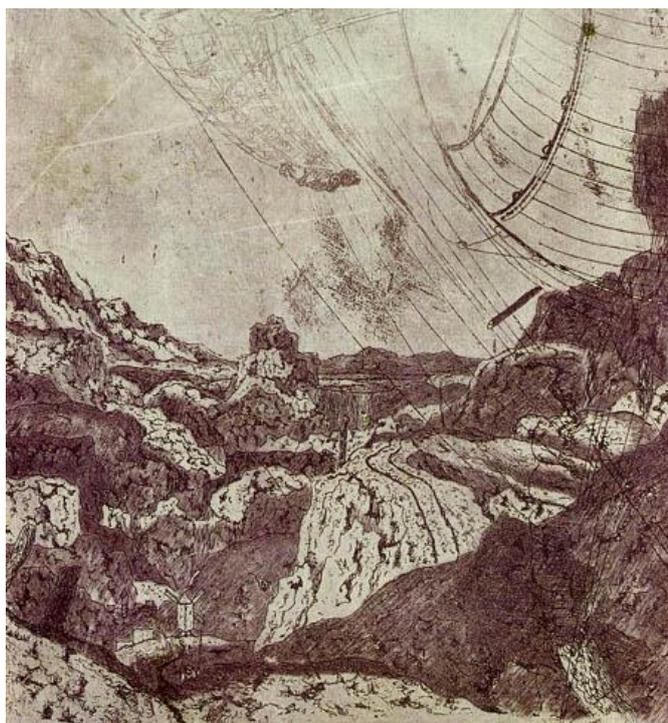
G. Seghers: Vesely pijan (1625)

Seghers Herkules Pietersz - (†1639); významný holandský maliar, krajinár a grafik 17.st.; popri Esaiase van de Velde a Jana van Goyen patrí k najvýznamnejším holandským krajinárom 17.st.; okrem toho patrí k najoriginálnejším a najväčším grafickým inovátorom vôbec, ale tiež najvýznamnejším holandským grafikom pred Rembarndtom; pozri *rezerváž*; *holandskí maliari zlatého veku*, *holandskí krajinári*

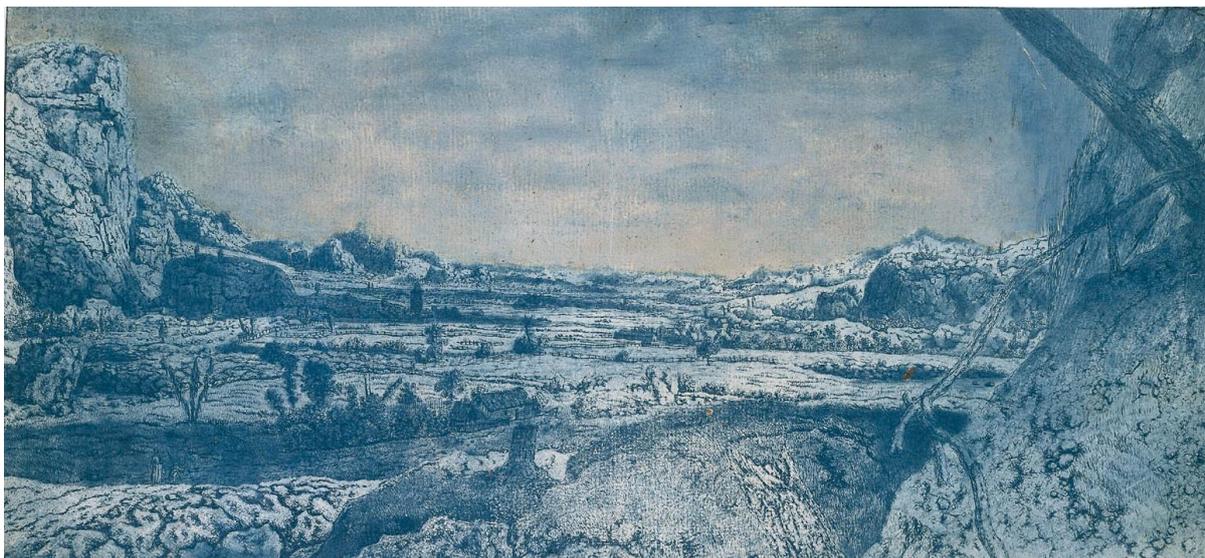
http://cs.wikipedia.org/wiki/Hercules_Seghers

H. P. Seghers: Horská krajina (rezerváž, 17.st.)

H. P. Seghers: Horská krajina (rezerváž, 17.st.)

H. P. Seghers: Údolie v horách s oplotenými poľami (rezerváž, 1620-1630)

H. P. Seghers: Rieka s domami (1625)

H. P. Seghers: Hornatá krajina (17.st.)

segment - v *architektúre*: pravidelne sa opakujúca časť stavby, predovšetkým v súvislosti s *architektonickými článkami*

segmentový - členitý (*stĺp, portál, pilier, oblúk* ap.)

W. Schubert van Ehrenberg a Hieronymous Janssens: Interiér žalára s elegantnými postavami (1645)

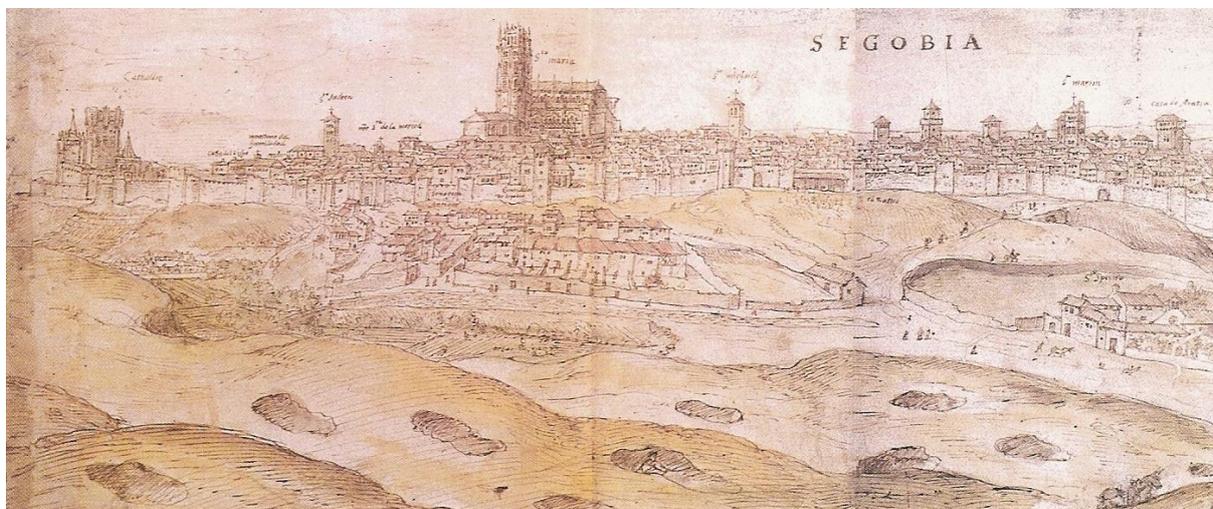
segmentový frontón - frontón segmentový

segmentový oblúk - oblúk segmentový

segmentový štít - štít segmentový

Segovia - pozri Španielsko

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Segovia>

A. van den Wyngaerde: Segovia (panoráma, 1562)

seicento - talianske *barokové* umenie 17.st.; pozri *sloh*
Seina - pozri *Paríž, Francúzsko*

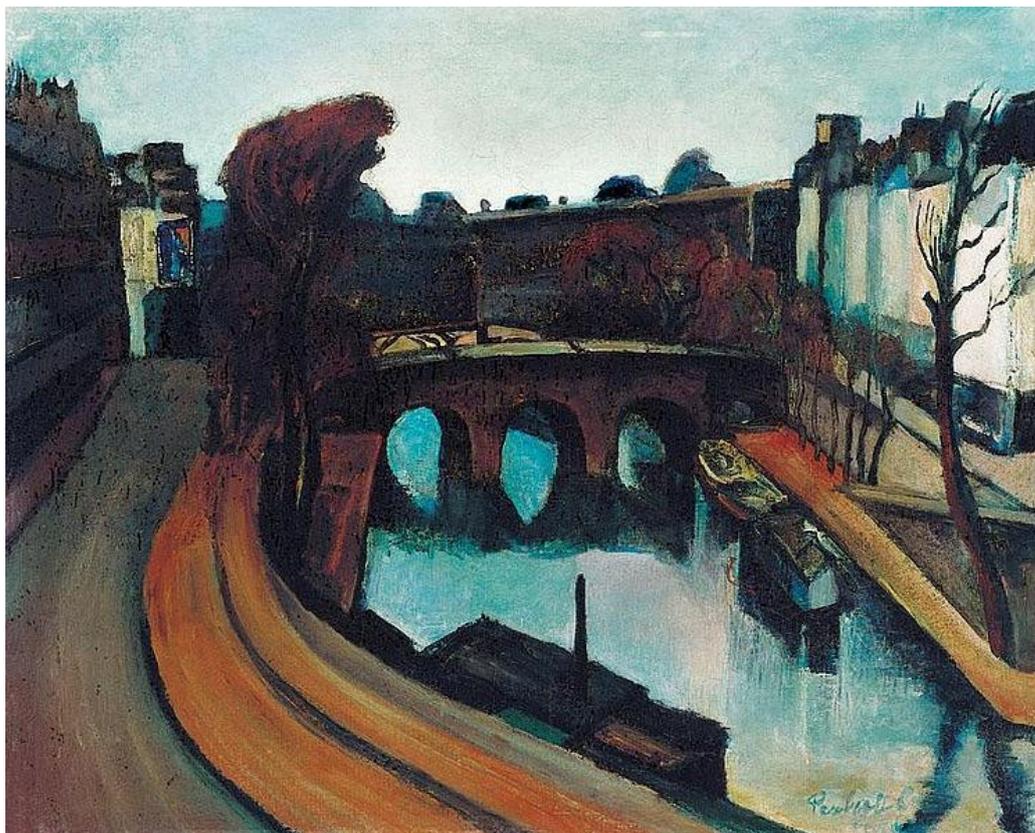
https://sk.wikipedia.org/wiki/Seina_v_Par%C3%AD%C5%BEi

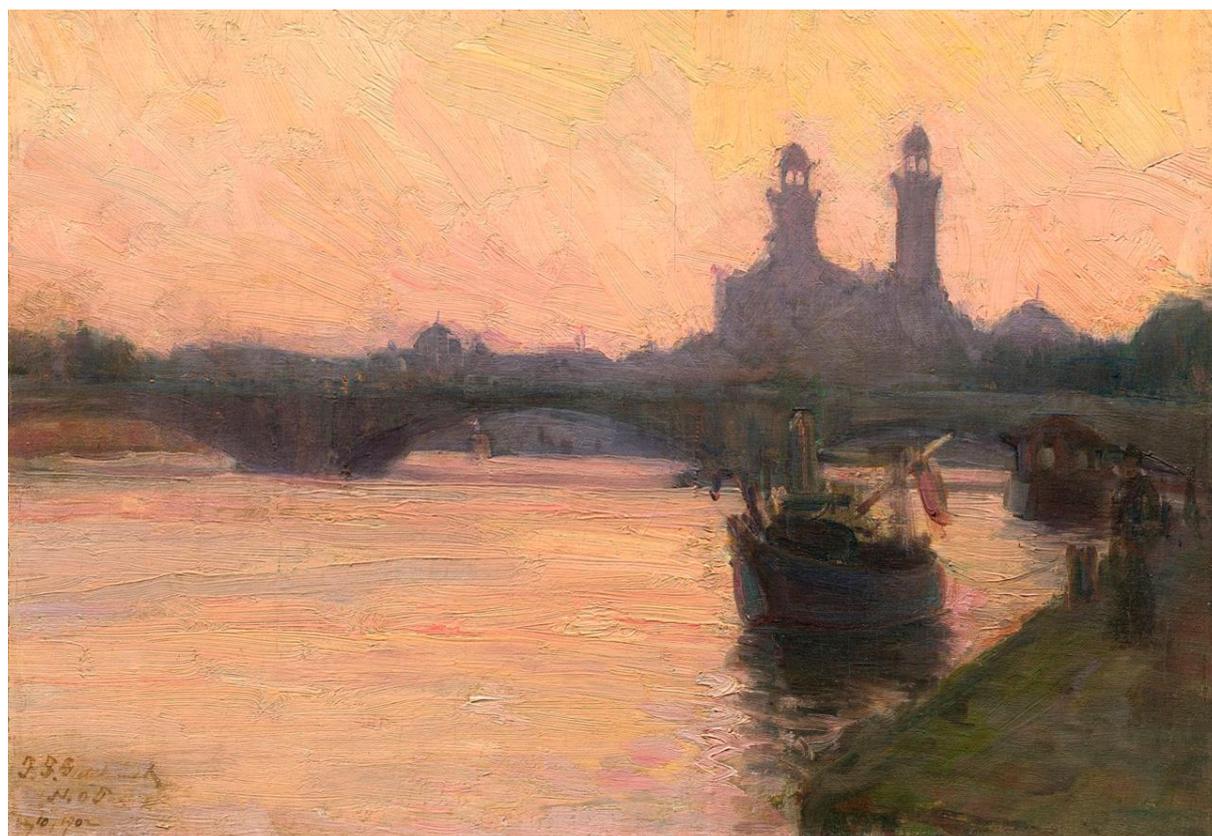
N.-J.-B. Raguenet: Pont-Neuf a čerpadlo La Samaritaine (18.st.)

P. Picasso: Prejazd Seiny na hornej palube (1901)

V. Perrott-Csaba: Seina v Paríži (20.st.)

H. O. Tanner: Seina (1902)

seismický úhor - pozri *Jinšin-Uwo; úhor*

Seithr - v starej nórcine Seiðr; poangličtene tiež seidr, seidh, Seith alebo Seid; výraz Seiðr má pôvod v protogermánskom slove saiðaz, príbuznom s litovským saitas – „jasnovidectvo“ a protokeltským soito – „čarodejníctvo“; obe slová odkazujú na protoindoeurópsky výraz soi-to – „reťazec, povraz“ a protoindoeurópsky koreň * seH2i – „viazať“ (pozri *uzol*); Seiðr bol druh *mágie*, ktorý bol vykonávaný v škandinávskej spoločnosti počas neskorého škandinávského *doby železnej* ako súčasť nórskeho náboženstva; počiatky mágie Seiðr sú väčšinou neznáme, aj keď sa postupne prenikali do škandinávského kresťanstva; informácie o Seiðr neskôr priniesli ságy a ďalšie literárne zdroje, materiálne dôkazy priniesla aj archeológia; rôzni vedci diskutovali o povahe seiðr, niektorí ju spájali so šamanizmom; Seiðr praktikovali muži aj ženy, hoci ženy viac; boli označované ako čarodejnice, *Volur*, seiðkonur a vísendakona; ak muži (seiðmenn), ktorí praktikovali Seiðr často ako lekári, boli spoločensky znevažovaní ako ergie (zženštilí); v mnohých prípadoch magické praktiky mali za cieľ pomáhať pri *rituáloch*; v rámci predkresťanskej *severskej mytológie* mágia seiðr bola spojená ako s bohom *Odinom*, ktorý bol zároveň zodpovedný za vojny, poéziu a čarodejníctvo, rovnako ako s bohyňou *Freyou*, príslušníčkou rodu *Vanov*, ktorá oboznámila s mágiou seiðr *Asov*; pozri *európsky šamanizmus, európske čarodejníctvo, severská mytológia*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Sei%C3%B0r>

W. G. Collingwood: Gróa zaklína (ilustrácia, 1908)

Seitz Johann Georg - (†1870); nemecko-rakúsky maliar; študoval na viedenskej akadémii; venoval sa zátišiam s kvetmi a ovocnými plodmi; pozri *nemeckí maliari, rakúski maliari, kvetinoví umelci*

http://de.wikipedia.org/wiki/Johann_Georg_Seitz

https://www.google.sk/search?q=Johann+Georg+Seitz&espv=2&biw=1857&bih=995&site=webhp&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=oVj_VIrFDNOradG7gIAC&ved=0CB4QsAQ

J. G. Seitz: Zátišie s gaštanmi (19.st.)